БАТЛАВ
САЙНШАНД СУМЫН ХҮҮХДИЙН 13 ДУГААР
ЦЭЦЭРЛЭГИЙН ЭРХЛЭГЧ Э.БАЯРЦОЛМОН

САЙНШАНД СУМЫН ХҮҮХДИЙН 13 ДУГААР ЦЭЦЭРЛЭГТ ХҮҮХДИЙН ХООЛНЫ ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮН НИЙЛҮҮЛЭХ ГҮЙЦЭТГЭГЧИЙГ СОНГОН ШАЛГАРУУЛАХ БАРИМТ БИЧГИЙН ТЕХНИКИЙН ТОДОРОЙЛОЛТ

№	Бүтээгдэхүүний төрөл	Техникийн тодорхойлолт,тавигдах шаардлага
Багц - 1 Мах, махан бүтээгдэхүүн	Үхрийн мах /Хонины мах/ / Тахианы мах / /Малын дотор мах /	1. Махыг хэсэглэж ангилсан байдлаар нийлүүлэх тохиолдолд MNS 2456:2009, MNS 2457:2009 MNS 0703 Тахианы хэсэглэж ангилсан мах, MNS 1023 Хүнсний зориулалттай дотор мах, дайвар түүхий эд болон тэдгээрийн бүтээгдэхүүн. 2. Гулууз болон өрөөл мах нь хэвлийн цагаан шугамь н дагуу тэгш ярагдсан , улаан хоолой, мөгөөрсөн хоолойг бүрэн салгасан, дотор өөхний үлдэгдэлгүй , нежирч хурсан цус, сэвс, үс шороо зэрэг гадны бохирдолгүй, гадаргуу нь урагдаж гэмтээгүй байна. 3. Загсаасан буюу сэрвээсэн эсвэл хөргөсөн, хөлдөөсөн мах байна. Зориулалтын хөлдөөх төхөөрөмж бүхий зооринд технологийн дагуу боловсруулалт хийн гүйцэд хөлдөөсөн байх бөгөөд гүний температур нь -80С-ээс ихгүй байна. 4. Эрүүл ахуйн ,ариун цэврийн стандартад нийцсэн,гарал үүслийн гэрчилгээ бүхий 1 дүгээр зэргийн, өнгө, үнэр, биет байдал, гадаргуу, хэлбэр алдагдаагүй мах байна. 5. Тухайн үйлдвэрийн дугаар бүхий тэмдгийг дарсан байна. 6. Ариун цэвэр ,эрүүл ахуйн шаардлага хангасан зориулалтын хөргүүртэй тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 7. Тээврийн хэрэгсэл нь цэвэр хуурай, гаднын үнэргүй, хортон шавжаар бохирлогдоогүй, шороо, чийгээс хамгаалсан бүрхүүлтэй байх ба тогтмол ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг хийсэн байна. 8. Тээвэрлэлт, хадгалалт, борлуулалтын явцад технологийн горимыг чанд мөрдөнө. Бүтээгдэхүүнийг нийлүүлэлтийн хуваарийн дагуу хэрэгцээг хангахуйцаар нэг удаагийн нийлүүлэлтийг хийнэ. 9. Нийлүүлэхээр санал болгож буй Тахиа, загасны мах импортын гэрчилгээ, мах махан бүтээгдэхүүндээ мал эмнэлэг, ариун цэвэр, вакцин тарилгын хуудас, гарал үүслийн гэрчилгээ, эрүүл ахуйн акулгүй байдлын тухай эрх бүхий лабораторийн шинжилгээний бичигтэй байна. 10. Холбогдох баримтыг үндэслэн 2 талын комисс заавар, дүрмийн дагуу нэг бүрчлэн үзлэг шалгалт хийж, хүлээн авна. 11. Сав баглаа боодол нь MNS 6648 Хүнсний бүтээгдэхүүний сав баглаа боодлын шошгололтод, тавих шаардлага, MNS 5547 хүнсний бүтээгдэхүүний нийтлэг сав баглаа боодол, техникийн шаардлагыг тус тус хангасан байна. Стандартын шаардлага хангасан нийлэг уутанд нэр төрөлд заасан хэмжээгээр савлан хөлдөөж, битүүмжлэн үйлдвэрлэсэн он, сар, өдөр, хадгалах хугацааг тодорхой бичсэн байна.

Багц - 2 Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн	Сүү /шингэн/ / Савлагаатай сүү /	1. Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 6 дугаар бүлгийн 6.5 дахь заалтад заасанчлан ажлын байр, эрүүл ахуйн чанар шаардлага хангаж буй эсэх талаар гаргасан улсын байцаагчийн дүгнэлттэй байна. 2. Ундны сүү. Техникийн ерөнхий шаардлага MNS 0219:2024 Малын түүхий сүү. техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4228:2025, МУЗГ-ын 2025 оны 69 дугаар тогтоолоор батлагдсан Сүү бэлтгэл, сүү, сүүн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаанд мөрдөх техникийн зохицуулалтыг хангасан ариутгасан, нэмэлт сахаргүй, үнээний шингэн сүү байна. 3. Сургуулийн хоол үйлдвэрлэлд нийлүүлэгдэх сүү нь хөөрүүлж, өрмийн аваагүй тослогийн хэмжээ шаардлагад нийцсэн байна. 4. Сүү нь түүхий сүүний техникийн шаардлага MNS 4228:2003 стандартыг хангасан байна. 5. Мал амьтны гаралтай бүтээгдэхүүний гарал үүслийн гэрчилгээ, бусад дагалдах баримт бичигтэй байх. 6. Бэлтгэн нийлүүлэгчээс шууд нийлүүлдэг байх. 7. Түүхий сүү нь малын дэлэнгийн үрэвсэл, сүрьеэ, бруцеллёз зэрэг хүнд халдварлах өвчин болон малын гоц халдварт өвчнөөр өвчлөөгүй эрүүл, бүс нутгаас бэлтгэсэн байна. 8. Бүтээгдэхүүнийг нян, бичил биетэн нэвтрэн орох, бохирдох, гэмтэхээс сэргийлсэн шаардлага хангасан нөхцөлд хадгалж, зориулалтын хэрэгслээр тээвэрлэх 9. Итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн сүүний ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шинжилгээний бичиг , мал эмнэлэг, ариун цэвэр, гарал үүслийн гэрчилгээтэй байна. 10. Сүү сүүн бүтээгдэхүүн нь MNS5547:2005 Хүнсний бүтээгдэхүүний нийлэг сав, баглаа боодол. 11. Хүнсний нэмэлт будаг, үнэр, амт оруулагч бодис, хувиргасан амьд организмаас гаргасан бүрдлүүдийг агуулаагүй байна. 12. Ариун цэвэр,эрүүл ахуйн шаардлага хангасан зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 13. Тээвэрлэлт, хадгалалт, борлуулалтын явцад технологийн горимыг чанд мөрдөнө. 14. Тээврийн хэрэгсэл нь гаднын үнэргүй , хортон шавжаар бохирлогдоогүй, хөргүүртэй байх ба тогтмол ариутгал, халдваргүйжүүлэлтийг хийсэн байна.

	Аарц	1.Аарц ааруул нь ураглаг цагаан идээ техникийн шаардлага MNS04230 :2003 , MNS 4528 , MNS 4229, стандартууд болон эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шаардлага хангасан байна. 2.Үйлдвэрийн болон уламжлалт аргаар бэлтгэсэн , нэгэн жигд бие бүтэцтэй ,тослог зохих түвшинд байна. 3.Хэт исгэлэн гашуун , амтгүй , хөгцгүй байна. 4.Цагаан өнгөтэй, шинэлэг байдлаа хадгалсан, нэгэн жигд бие бүтэцтэй , тослог зохих түвшинд байна. 5.Бүтээгдэхүүнийг бүтээгдэхүүн нийлүүлэх захиалга хуваарь захиалгын дагуу нийлүүлэлтийг хийнэ. 6.Эрүүл ахуйн , ариун цэврийн стандарт шаардлага хангасан , экологийн , монгол уламжлалт аргаар боловсруулсан.
	Тараг	
	Ааруул	
	Цөцгий	
	Зөөхий	
	Ээзгий	

№	Бүтээгдэхүүний төрөл	Техникийн тодорхойлолт, тавигдах шаардлага
Багц - 3 Хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ	Төмс	1. Нийлүүлэх төмс нь орон нутагт тариалагдсан, MNS258:2006 стандартын шаардлага хангасан. 2. Гарал үүслийн гэрчилгээтэй, стандартын шаардлага хангасан тухай Улсын байцаагчийн дүгнэлттэй байх /Улирал тутам/ 3. Шинэ буюу шинэлэг байдлаа хангасан, төмс нийлүүлнэ. 4. Хортон, хөнөөлт шавжаар гэмтэж, бохирлогдоогүй, бүтэн, хуурай, сортынхоо хэлбэр , дүрсийг хадгалсан байна. Гадаргуу нь цэвэр ,шороогүй байх ёстой. 5. Хальс нь шалбарсан төмс 10 хувиас ихгүй, ногоорсон төмсгүй, пестицидийн үлдэгдэлгүй байх, соёолоогүй, хөгшрөөгүй байна. 6. Гаднын ямар нэг үнэртэй,химийн бодисоор бохирлогдсон байж болохгүй. 7. Төмсний голчийн хэмжээ 35-55мм, 55 мм-ээс дээш байна. 8. Хүнсний сав, баглаа, боодлын шошгын стандартын шаардлага хангасан шошготой байна. 9.Зориулалтын агуулах болон бэлтгэн нийлүүлэгчээс шууд нийлүүлдэг байна. 9. Төмсийг норох, хөлдөхөөс хамгаалж зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 10. Ажлын 7 хоногийн хэрэгцээг хангахуйцаар нэг удаагийн нийлүүлэлтийг хийнэ. 11. Шаардлага бүхий шинжилгээнд хамрагдсан байх.
	Лууван	1. Нийлүүлэх төмс нь эх орны боон орон нутагт тариалагдсан,MNS0271:1982 стандартын шаардлага хангасан 1 дүгээр зэргийнх байна. 2. Гарал үүслийн гэрчилгээтэй, стандартын шаардлага хангасан тухай Улсын байцаагчийн дүгнэлттэй байх /Улирал тутам/ 3. Ил болон хамгаалагдсан хөрсөнд ургуулсан шар лууванг нийлүүлнэ. 4. Зориулалтын агуулах болон бэлтгэн нийлүүлэгчээс шууд нийлүүлдэг байна. 5. Лууван нь нягт , шүүслэг, хөндийрөөгүй, модорч хөгшрөөгүй. 6. үрчийгээгүй, соёолоогүй, гэмтээгүй, ялзраагүй, механик элдэв хольцгүй, гаднын үнэр амтгүй байна. 7. Савлалт нь хуурай, цэвэр, даавуун, цаасан шуудай эсвэл торон уутанд савласан байна. 8. Лууванг норох, хөлдөхөөс хамгаалж зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 9. Ажлын 7 хоногийн хэрэгцээг хангахуйцаар нэг удаагийн нийлүүлэлтийг хийнэ. 10. Шаардлага бүхий шинжилгээнд хамрагдсан байх.
	Сонгино	

	Байцаа Манжин Хүрэн манжин Ягаан байцаа Брокколин Яншуй Юуцай Чинжүү Хулуу Салатны навч Өргөст хэмх Сармис Бууцай Цагаан лууван Улаан лооль Чацаргана Алим Жүрж Банана Усан үзэм Үзэм	НИЙТДЭЭ: Төмс, хүнсний ногоо, жимс жимсгэнэ, үр тариа зэрэг ургамлын гаралтай хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнд “MNS CAC 193. Хүнсний бүтээгдэхүүн дэх хорт болон бохирдуулагч бодисын ерөнхий стандарт”, “MNS 6420. Хүнсний ногоо, жимс, жимсгэнэ, мал амьтны тэжээлд агуулагдах нитратын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ”, “MNS 5868. Хүнсний бүтээгдэхүүн дэх пестицидийн үлдэгдлийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ”, “MNS 4504. Хүнсний бүтээгдэхүүн дэх хүнд металлын зөвшөөрөгдөх хэмжээ” үндэсний стандартыг заавал мөрдөнө. Нэн тэргүүнд дотооддоо тарьж ургуулсан ялзарч муудаагүй, гэмтэж харлаагүй шинэ бүтээгдэхүүн бүтээгдэхүүн хүлээн авна. Бүтээгдэхүүний шинжилгээний бичиг улсын байцаагчийн дүгнэлтийг хавсарган хүлээн авна. • Тухайн бүтээгдэхүүний хэмжээ нь хэт том эсвэл хэт жижиг биш, төмс 40-50 гр, лууван 60-80 гр , сонгино 50-80 гр дундажтай байх. Шаардлага хангаагүй бүтээгдэхүүн дээр хорогдол тооцуулж байх. /хөлдөж хайрагдах, харлаж гэмтсэн тохиолдолд/ Гарал үүслийн гэрчилгээтэй, стандартын шаардлага хангасан тухай Улсын байцаагчийн дүгнэлттэй байх Бүтээгдэхүүнийг ажлын 7 хоногийн хэрэгцээг хангахуйцаар нэг удаагийн нийлүүлэлтийг хийнэ.

№	Бүтээгдэхүүний төрөл	Техникийн тодорхойлолт,тавигдах шаардлага
Багц - 4 Хүнсний бүтээгдэхүүн	Гурил	1. Үр тарианы гурил нь орон нутгийн үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн байна. 2. Нийлүүлэх гурил нь дээд буюу БГ-055, 1-р зэрэг буюу БГ-085 стандартын шаардлага хангасан байна 3. Гурил нь 15,5%-аас ихгүй чийглэгтэй , 22-оос багагүй цавуулагтай. 4. Гаднын үнэр, амтгүй, хортон шавж, өндөг, авгалдай илрэх ёсгүй. 5. Гурилын шуудай MNS 2515:1994 стандартын шаардлага хангасан шуудай уутанд савласан байна. 6. Хаяг шошгын стандартын шаардлага хангасан байна. Савласан гурилын шуудай, уут бүр нь “Савласан хүнсний бүтээгдэхүүний шошголтонд тавих ерөнхий шаардлага” MNS CAC 1:2007 стандартын шаардлагыг хангасан дараах агуулга бүхий хаяг, шошготой байна. Үүнд: • барааны тэмдэг ба үйлдвэрлэгчийн нэр хаяг; • бүтээгдэхүүний нэр, ангилал; • бүтээгдэхүүний цэвэр жин; • үйлдвэрлэсэн он, сар, өдөр; • найрлага, илчлэг чанар; • хадгалах хугацаа; • хадгалах нөхцөл; • стандартын дугаар, тэмдэглэгээ. 7. Ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 8. Тээвэрлэлт, хадгалалт, борлуулалтын явцад технологийн горимыг чанд мөрдөнө. 9. Тээврийн хэрэгсэл нь цэвэр хуурай, гаднын үнэргүй, хортон шавжаар бохирлогдоогүй, шороо, чийгээс хамгаалсан бүрхүүлтэй байна. Бүтээгдэхүүнийг ажлын 22 хоногийн хэрэгцээг хангахуйцаар нэг удаагийн нийлүүлэлтийг хийнэ.
	Цагаан будаа	1. Цагаан будаа нь MNS ISO7301:2000 стандартыг хангасан, эрүүл ахуйн шинжилгээнд хамруулсан байна. 2. Цайвар шаргал,цагаан өнгөтэй ,хивэггүй ,механик хольцгүй ,гаж буруу гаднын нөлөөний амтгүй байна. 3. Эрүүл ахуйн, аюулгүй байдлыг хангасан, шороогүй байна. 4. Зориулалтын сав, баглаа, боодолтой, гаднын гэмтэл нөлөөнөөс хамгаалсан байна. 5. Хадгалалтын хугацаа хэтрээгүй байх. Савласан будааны уут, шуудай бүр нь “Савласан хүнсний бүтээгдэхүүний шошголтод тавих ерөнхий шаардлага” MNS CAC 1:2007, MNS 6648:2016 стандартын шаардлагыг хангасан дараах агуулга бүхий хаяг, шошготой байна. Үүнд: • үйлдвэрлэгчийн нэр хаяг, ялгах тэмдэг; • бүтээгдэхүүний нэр, зэрэг, дугаар; • бүтээгдэхүүний цэвэр жин, кг-аар; • Орц найрлага, илчлэг чанар • үйлдвэрлэсэн он, сар, өдөр; • хадгалах хугацаа;
	Гурвалжин будаа	
	Шар будаа	
	Хөц будаа	
	Шпагетти гоймон	
	Дүрст гоймон	

		• хадгалах нөхцөл; • стандартын дугаар, тэмдэглэгээ. • Цувралын дугаар • Бүтээгдэхүүнийг тээвэрлэхдээ “Үр тариа, гурил, будаа тээвэрлэлт” MNS 5649:2006 стандартын шаардлагыг хангасан байх
	Ургамлын тос	1. Ургамлын тос нь MNS (CAC) 125:1998 стандартын шаардлага хангасан эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шинжилгээнд хамруулсан байх. 2. Цайвар шар өнгөтэй, тунгалаг, тунадас үүсээгүй байх. 3. Өөрийн өвөрмөц үнэртэй, гаж үнэргүй байх. 4. Нэр төрөлдөө тохирсон амттай байх. 5. Хугацаа хэтрээгүй байх.
	Элсэн чихэр	1. Элсэн чихэр нь Техникийн ерөнхий шаардлага MNC CAC 212:2014, CAC 212:1999 стандартын шаардлага хангасан байна. 2. Стандартын дагуу тохирох хэмжээгээр савласан, хадгалалтын горим алдагдаагүй байна. /Задгайгаар нийлүүлэхгүй/ 3. Элсэн чихрийн ширхэг усанд бүрэн уусах буюу жижиг ширхэгтэй байна. Нэр төрөлдөө тохирсон хэлбэртэй, гаднын хольцгүй байх. 4. Шинжилгээний бичигтэй байна. 5. Өөрийн төрлийн үнэртэй 6. Өөрийн төрлийн чихэрлэг амттай 7. Чийггүй, бөөгнөрч хатуураагүй, шарлаагүй байна. 8. Агаарын харьцангуй буюу 70%-ийн чийглэгтэй, цэвэр хуурай, хортон мэрэгчгүй, гаднын үнэргүй агуулахад хадгална.
	Давс	1.Эх оронд үйлдвэрлэгдсэн, /байгалийн гаралтай/ сайн чанарын, *иоджуулсан давстай дүйцэхүйц* /иоджуулсан/ Сайн чанарын, эрүүл ахуй, ариун цэврийн стандарт, шаардлагад нийцсэн. 100 гр давсанд байх иодын хэмжээ 05 мг ихгүй байна. Шошгод савлагдсан хэмжээ, чанарын үзүүлэлт зэргийг тоон тэмдэглэгээгээр бичсэн байна.
	Цай	Цайны хийц, цай, цайны идээ • Шаардлага хангасан хөгц амтгүй үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн байна. • Зориулалтын сав баглаанд савласан байна. • “Хүнсний хууль”-ийн 12.1 дэх заалтыг хэрэгжүүлсэн байна. • Шинжилгээний бичигтэй байна • Хадгалалтын болон хэрэглэж дуусах хугацаа хэтрээгүй.
	Зөгийн бал	Зөгийн бал MNS 4224:2001, MNS 6294:2019 стандартын шаардлагыг хангасан байна. Баримтлах чанар, стандартын шаардлага: Бүтэц: Шинж чанар 1. Хүүхдэд зориулсан учир хуванцар бус сав баглаа боодолтой байх. 2. Сав баглаа боодол дээрх шошго нь монгол, англи, орос хэлний аль нэг дээр бичигдсэн байх 3. Зөгийн бал нь 100% байгалийн гаралтай байна. Эрүүл ахуй, аюулгүйн байдал 4. Хүүхдийн хүнсэнд зориулсан зөгийн балыг эрүүл ахуй, ариун цэврийг бүрэн хангасан орчинд хадгалах, тээвэрлэх асуудлыг нийлүүлэгч тал бүрэн анхаарч хариуцан ажиллах шаардлагатай.
	Цөцгийн тос	MNS 6652. Техникийн шаардлага хангасан.

		1. Нэр төрөлдөө тохирсон, өвөрмөц үнэргүй, гаднын ямар нэгэн амт үнэргүй байна. 2. Нэгэн жигд нягт, уян налархай, зүсэлтийн гадаргуу нь гялалзсан, хуурай бөгөөд усны ил дусалгүй байна. 3. Шинжилгээний бичиг, дүгнэлттэй байна. 4. Эрүүл ахуй, аюулгүй байдлын шаардлага хангасан байна. 5. Зориулалтын сав баглаа боодолтой, гаднын гэмтэл, нөлөөнөөс хамгаалсан байх. 6. Цөцгийн тосыг “MNS 5684:2006, Сав баглаа боодлын материалд агуулагдах, хүнсний бүтээгдэхүүнд шилжиж болзошгүй химийн бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” стандартын шаардлага хүнсний зориулалтын сав, баглаа боодолд савлана. 7. Хүнсний бүтээгдэхүүний сав, боодлын шошгололтод тавигдах шаардлага MNS6648:2016 стандартыг хангасан байна. 8. Цөцгийн тосыг бүтээгдэхүүний чанарыг алдагдуулахгүй, зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэнэ. 9. Хүүхдийн хүнсэнд зориулсан 10. Цөцгийн тосыг эрүүл ахуй, ариун цэврийг бүрэн хангасан орчинд хадгалах, тээвэрлэх асуудлыг нийлүүлэгч тал бүрэн анхаарч хариуцан ажиллах шаардлагатай.
	Далайн байцаа	• Шаардлага хангасан хөгц амтгүй үйлдвэрийн бүтээгдэхүүн байна. • Зориулалтын сав баглаанд савласан байна. • “Хүнсний хууль”-ийн 12.1 дэх заалтыг хэрэгжүүлсэн байна. Шинжилгээний бичигтэй байна
	Талх	Чийгээ алдаагүй шинэ талх байна • Талхны хэмжээ 800 граммаас багагүй байна. • Хүнсний хуулийн 10.1.7, 10.1.9, 12.1, 12.4 дэх заалтыг хэрэгжүүлж хангасан байна. Тээврийн хэрэгсэл: 1. Хүнсний зориулалтын тээврийн хэрэгсэлтэй байх /Гаднах орчны нөлөөллөөс хамгаалсан битүү тэвш бүхээгтэй, хана, дээвэр, суурь хэсгийг угааж цэвэрлэхэд боломжтой материалтай, тогтмол ариутгал цэвэрлэгээ хийдэг байх 2. Талхны мэдрэхүйн үзүүлэлт, мэдрэхүйн үнэлгээ, физик химийн үзүүлэлт, талх, талхан бүтээгдэхүүний нян судлалын үзүүлэлт, аюулгүй байдлын үзүүлэлтийн шаардлагыг хангасан байна. 3. Бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэсэн болон хэрэглэж дуусах хугацаа, хадгалах нөхцөлийг шошгод тусгасан байна.